

Збірник тез

**II Міжнародної наукової
конференції**

**«ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА
ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ:
ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ
НАСЛІДКИ»**

21-22 квітня 2022 р.

**м. Тернопіль,
Україна**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Криськов А. – д. істор. н., проф., завідувач кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Вишньовський В. – канд. психол. н., доц., завідувач кафедри психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Довгань А. - д. філос. н, проф. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Стоцький Я. - д. істор. н., проф. кафедри психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Габрусєва Н. – асистент кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, секретар конференції

Герман О. – канд. істор. н., проф. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Грузін В. – старший викладач кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Гумен Ю. – канд. істор. н., доц. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Моначин І., канд. психол. н., доц. кафедри психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Ніконенко В. – канд. філос.н, проф. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Періг І. - канд. психол. н., доц. кафедри психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Потіха О. – канд. істор. н., доц. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Сівчук П. – старший викладач кафедри психології Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Чоп Т. – асистент кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Шостаківська Н. – канд. пед. н., доц. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Щигельська Г. – канд. істор. н., доц. кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ISBN 978-617-7875-37-5

Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: Збірник тез II Міжнародної наукової конференції, 21-22 квітня 2022 р. /Упорядники: А.А. Криськов, В.В. Вишньовський та Н.В. Габрусєва – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022 – 119 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної наукової «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки». Конференція була проведена Тернопільським національним технічним університетом ім. І. Пулюя 21-22 квітня 2022 р. Охоплює міждисциплінарні дослідження у сфері історії, психології, філософії, впливу на політичні та соціальні процеси воєнних конфліктів та катастроф. Основне проблемне поле конференції: осмислення відповідальності сучасної техногенної цивілізації за створення безпечного середовища існування для майбутніх поколінь; основні напрямки новітніх досліджень у мінімізації наслідків техногенних катастроф та воєнних конфліктів; шляхи міжнародного співробітництва у подоланні екологічних, економічних, психологічних, соціальних проблем, пов'язаних з воєнними конфліктами та техногенними катастрофами; комплексний аналіз причин та наслідків техногенних катастроф та воєнних конфліктів; типи та способи ведення гібридних воєн; питання психологічної та соціальної реабілітації постраждалих тощо.

*Матеріали публікуються в авторській редакції та відображають точку зору авторів,
яка може не збігатися з позицією редколегії*

Відповідальність за зміст тез несуть автори

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

– створити відповідного інформцентру із належним забезпеченням його засобами та людьми;

– створити мобільні групи із акторів, музикантів, співаків, читців як з нашого міста, так і з чиста переселених осіб для мистецьких зустрічей у різних місцях перебування переселенців.

На основі визначених напрямків діяльності було сформовано план заходів та дійств спрямованих на втілення основної мети – духовного захисту українства у час воєнного лихоліття. Аналогічні центри зараз успішно працюють і в інших обласних центрах заходу України, а саме: у Львові, Івано-Франківську, Луцьку, Чернівці. Росія уже давно прагнула знищити нас шляхом розколу, роздроблення, сварок, чвар, сепаратистських настроїв. Вбити віру, душу й тіло – великоімперська догма путіна стосовно України. Очисти землі наші від почуттів гідності та волі, розділити людей та стравити одних супроти інших, зруйнувати житла, міста, села, виробничі, історичні, мистецькі надбання нашого народу, стерти з карти світу навіть згадки про таку державу та її гордий народ, омертвити нашу мову, культуру, перетворити сталінськими методами у ніщо.

Українство скріпилося у такий моноліт армії й народу, що об нього зуби ламає агресор, що нечестиві наміри багатьох привладників в Україні вимушено прикриваються патріотичними гаслами «відданості» народу. Щоби правильно вести політику захисту, оборони та очищення краю, слід усім нам (починаючи від керівників держави до студентів) ретельно спізнати історичне минуле України, проаналізувати всі помилки та уроки минулого. Збочене гасло «Ще не на часі...» є трухлявим і гнилим. Воно швидко переростає у запізніле «...вже не на часі». Мова одвічно була візитною карткою людини. Сократ сказав: «Скажи мені щось, аби я побачив тебе». Через мову відкриваємо свої думки, свою душу, показуємо її вміст, чим вона наповнена, чим живе. Мовою ми висловлюємо почуття, своє ставлення. Її благородство і чистота, її щирість та сердечність робить нас носіями світла для інших.

Мова, це джерело культури народу, показ його цінностей та орієнтирів, вміння спілкуватися й поважати людей. Нині стрілецькі та повстанські пісні знову піднімають дух та вселяють впевнення у серця воїнів. Мова показує стан нашого розуму, здатність мислити та відкриває рівень його засміченості. Все закодовано у слові – наша історія, наш рід, наша сутність і наше майбутнє. Україна мислима як держава лише тоді, коли в ній житиме в повну силу український говір. У боротьбі з ворогом на рівні зброї виступає культурологічне очищення від чужинства і наповнення нашої свідомості та повсякденного життя чистими джерелами національної та культурної спадщини, розгортання україномовної творчої хвилі на всіх напрямках мистецького життя.

УДК 159.923:355.01

Гуменюк Н., канд. психол. н., доц.

Івано-Франківський національний університет нафти і газу, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА РЕКРЕАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Humeniuk N., Ph.D., Assoc. Prof.

PSYCHOLOGICAL RECREATION OF THE INDIVIDUAL DURING MILITARY

Гострі кризові періоди життя українського суспільства XXI століття, актуалізує особливий запит до психологічної науки і практики. У наслідок військових дій на нашій території, постає нагайна потреба у психологічній підтримці і допомозі соціальних груп, вимушених покинути своє місто.

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

Постійна загроза життю, втрата близьких, вимушене переселення людей з міст є надзвичайно травмуючими факторами які викликають стрес, та спричиняють розвиток посттравматичних стресових розладів. Поруч з цим, відбувається загострене почуття провини у осіб, які спаслись та вижили. Тому, надзвичайно важливо вчасно надати допомогу, як дорослим так і дітям. Разом з цим стає очевидним, визначення психологічного рекреаційного інструментарію у роботі з травмами особистості.

Рекреація (відновлення), тлумачиться як “канікули або заміна в школі, а пізніше значення “відпочинок, відновлення сил людини втрачених в процесі праці”, як система заходів, пов’язана з оздоровчою, культурно-ознайомчою і спортивною діяльністю [2].

Спираючись на загальний контекст даного поняття, то «психологічна рекреація» спрямована не тільки на соматичне відновлення, а й когнітивних, емоційних ресурсів особистості.

Отже, психологічна рекреація – це система заходів спрямованих на відновлення (корекцію), підтримку і зміцнення психічного здоров’я.

У нашу методичну частину системи психологічної рекреації осіб включено:

- консультацію
- психодіагностику (оцінка рівня психічного стану особистості), програмування (розробка психотерапевтичних заходів);
- корекційну програму психологічної рекреації (тобто, застосування при необхідності додаткових корекційних заходів);
- відновлення (створення адекватного психічного стану, подолання негативних наслідків).

Найбільш виражені проблеми у клієнтів були панічні атаки у наслідок сповіщень повітряної тривоги (не зважаючи на те, що знаходиться у безпечному місті), страх, (пов’язаний із втратою зв’язку з близькими, друзями, що їх ніколи можливо не побачать; із матеріальними благами). Найважчою роботою з клієнтами є прояви комплексних стресових станів: тривожність, страх, панічні атаки, почуття провини. Зважаючи на це наша система психологічної рекреації була першочергово спрямована на зниження прояву стресових розладів, відновлення адекватного психічного стану.

Спираючись на життєву балансну модель особистості за Пезешкіаном [1], психотерапевтична робота проводилась на психофізіологічному (техніки дихання, аутогенне тренування), біогенетичному (робота з фізичною активністю, харчуванням), когнітивному (психотехнології саногенного і позитивного мислення) рівні, а також у кінці роботи, після стабілізації емоційного стану використовували методику оцінки і самооцінки психічного стану за шкалою від 0 до 10 балів. Визначали особистісний ресурс людини, за балансною життєвою моделлю, який дозволив особистості підтримувати свій психоемоційний стан.

Отримані результати засвідчили у клієнтів покращення в психоемоційному стані. Так, на початку емоційний стан за 10-ти бальною шкалою становив у клієнтів в межах 6-9 балів, а після психотерапевтичного впливу 3-2 бали. За балансною моделлю – до психотерапевтичного впливу психоемоційний стан становив 30% після 70%. Джерелом особистісного ресурсу, що дозволяв їм у подальшому бути у плюсі виявлено діяльнісну сферу.

Одним із основних психотерапевтичних інструментів у роботі з травмами у період війни – арттерапія. Вона дала можливість як нормалізувати психоемоційний стан, так і навчитися самовиражатися. Під час терапії людина вчилася не тільки висловлювати свої емоції, вирішувати якусь певну проблему, але і більш глибоко аналізувати свої вчинки, життя в цілому, прогнозувати своє майбутнє життя після війни.

В цілому, виходячи з актуалізації проблеми психологічної рекреації особистості у період воєнного конфлікту, необхідно розуміти, що прояви гострих стресових травм є індивідуальними, і при наданні психологічної допомоги особистості доцільно виходити із індивідуально-психологічних її особливостей. Саме від цих характеристик залежить ефект психотерапевтичного впливу.

Література

1. Модель балансу – інструмент практичного психолога. [електронний ресурс]. <http://positum.in.ua/stati/model-balansa-instrument-praktikuyushhego-psixologa-statya/> (Дата останнього звернення 13.04.2022)
2. Симоненко С. М. Рекреаційна психологія дитинства: теорія і практика. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 320 с.

УДК 159.97

Католик Г., д. психол. н., доц.

Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ В ІНТРАСУБ'ЄКТИВНОМУ СПРИЙНЯТТІ ПЕРЕСІЧНОГО ГРОМАДЯНИНА

Katolyk H., Dr. of Psychology, Assoc. Prof.

PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF A SERIAL KILLER IN THE INTRASUBJECTIVE PERCEPTION OF THE ORDINARY CITIZEN

Актуальність цього питання у суспільстві дедалі зростає, бо наростає ситуація булінгу, починаючи від дитячих садочків і завершуючи загальним наростанням агресії у масштабах цілого цивілізованого світу. Ми стоїмо на порозі загрози військового втручання, перебуваємо у стані пандемії, соціальної нестабільності. Усі ці чинники підвищують загальний стан наростання соціальної агресії, яка у свою чергу може стимулювати осіб, які знаходяться на межі проявів патологічної агресії до активних дій. Тому вибрана тема нашого дослідження, а саме «Психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина» може виявити нові аспекти цієї проблеми.

Метою проведеного нами дослідження було на основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження з'ясувати психологічний портрет серійного вбивці в суб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина. Відповідно актуальності і мети **об'єктом** дослідження виявився психологічний портрет серійного вбивці, а **предметом** дослідження відповідно означився психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному просторі пересічного громадянина.

Теоретико-методологічною базою дослідження слугують вітчизняні та зарубіжні наукові доробки вивчення психологічного портрету серійного вбивці (Макдональд Дж., Милаєва М., Дуглас Д., Нокс М., Тіхонен Й. та інші).

Робочою гіпотезою дослідження було уявлення про те, що для різних верств населення суб'єктивний образ серійного вбивці буде різний.

Теоретичною значущістю дослідження виявився поглиблений теоретичний аналіз та розширені знання щодо особливостей психологічного портрету серійного вбивці, враховуючи суб'єктивізм сприйняття його соціумом. **Практична значущість** дослідження полягала у використанні результатів емпіричного дослідження, базуючись на яких можна окреслити особливості психологічного портрету серійного вбивці, та завдяки цьому проводити превенційні міри з вчасної корекції поведінки дітей, що демонструють прояви жорстокості.